

7. ZARZĄDZANIE I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

7.1. Zarządzanie programem ochrony środowiska

Podstawową zasadą realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Chrzanowskiego powinna być zasada wykonywania zadań przez jednostki związane z systemem zarządzania środowiskiem, świadome istnienia programu i ich uczestnictwa w nim. Z punktu widzenia programu można wyodrębnić następujące podmioty uczestniczące w realizacji Programu:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność powiatu, jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Pomiar stopnia realizacji celów Programu będzie odbywać się poprzez mierniki. Będą to mierniki związane z poszczególnymi celami. W II Polityce Ekologicznej Państwa do szczególnie ważnych mierników realizacji polityki ekologicznej zaliczono:

- stopień zmniejszenia różnicy (w %) między faktycznym zanieczyszczeniem środowiska a naukowo uzasadnionym dopuszczalnym (ładunkiem krytycznym),
- ilość zużywanej energii, materiałów, wody oraz ilość wytwarzanych odpadów i emitowanych zanieczyszczeń w przeliczeniu na jednostkę dochodu narodowego lub wielkość produkcji (wyrażoną w wielkościach fizycznych lub wartością sprzedaną),
- stosunek kosztów do uzyskiwanych efektów ekologicznych (dla oceny Programów i projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska).

Wskaźniki powinny być gromadzone i wykorzystywane do ocen realizacji polityki ekologicznej. Poza wymienionymi wyżej miernikami stosowane są również wskaźniki:

- wskaźniki społeczno-ekonomiczne,
- wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko,
- wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa.

Celem realizacji zadań Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Chrzanowskiego jest poprawa stanu środowiska powiatu. Zmiany wartości wskaźników charakteryzujących elementy środowiska będą wymiernym efektem realizacji Programu.

Problemy związane z realizacją Programu ochrony środowiska powinny być rozpatrywane w ramach obrad Rady Powiatu przynajmniej 2 razy w roku.

Podstawą oceny efektywności wdrażania programu ochrony środowiska jest wynik prowadzonego monitoringu. Monitoring dostarcza informacji na podstawie, których można ocenić, czy stan środowiska ulega poprawie czy pogorszeniu.

W pracach kontrolujących wyróżniamy:

- monitoring jakości środowiska,
- monitoring polityki środowiskowej.

Monitoring środowiska powinien być traktowany jako system kontroli stanu środowiska, dostarczający informacji o uzyskanych efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska. Jest także narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem.

7.2. Monitoring jakości środowiska

Monitoring środowiska może być traktowany jako system kontroli stanu środowiska, dostarczający informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska. Jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem.

Zakres, sposób i częstotliwość prowadzenia badań monitoringowych jest określony odpowiednimi rozporządzeniami oraz wskazówkami i wytycznymi, dostępnymi w literaturze, z odniesieniem do poszczególnych komponentów środowiska.

Badania stanu środowiska realizowane są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska koordynowanego przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Prace badawcze wchodzi w skład systemu pozyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji o środowisku pozwalającym na ocenę prawidłowości realizowanej polityki ekologicznej. Ocenie podlegają oddzielnie poszczególne elementy środowiska:

- monitoring wód powierzchniowych,
- monitoring wód podziemnych,
- monitoring zbiorników zaporowych,
- monitoring wody pitnej,
- monitoring jakości powietrza,
- monitoring gleb,
- monitoring hałasu,
- i inne.

7.3. Monitoring polityki środowiskowej

Monitoring polityki ochrony środowiska oznacza, że wdrażanie Programu będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania zadań,
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy celami i zadaniami,
- analizy przyczyn powstałych rozbieżności.

Najważniejszym wskaźnikiem osiągnięć powiatu jest monitorowanie stopnia realizacji zadań. Koordynator wdrażania Programu powinien, co dwa lata oceniać stopień wdrożenia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Chrzanowskiego. Wyniki oceny rozbieżności pomiędzy celami i analiza przyczyny tych rozbieżności będą stanowiły wkład do opracowania aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla powiatu Chrzanowskiego. Istotnym elementem jest rozważenie możliwości stworzenia odrębnego stanowiska pracy przeznaczonego do monitorowania realizacji Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami

Pomiar stopnia realizacji Programu powinien odbywać się poprzez wskaźniki realizacji (mierniki). Mierniki, przydatne przy monitorowaniu polityki ekologicznej powiatu, zestawiono w tabeli 8.1..

Wyróżnia się trzy rodzaje wskaźników (mierników): presji, stanu i reakcji.

Wskaźniki presji wywieranej na środowisko odnoszą się do tych form działalności, które zmniejszają ilość i jakość zasobów środowiska, przy czym możliwe jest rozróżnienie:

- wskaźników presji bezpośredniej, wyrażonej w kategoriach emisji zanieczyszczeń lub konsumpcji zasobów środowiska,
- wskaźników presji pośredniej, opisujących te szkodliwe formy działalności ludzkiej, które w efekcie prowadzą do wywierania presji bezpośredniej.

Wskaźniki stanu odnoszą się do jakości środowiska i jakości jego zasobów; odnoszą się do ostatecznych celów realizacji Programu i powinny być konstruowane w sposób umożliwiający dokonanie przeglądowej oceny stanu środowiska i zmian dokonujących się w czasie.

Wskaźniki reakcji wskazują, w jakim stopniu społeczeństwo zainteresowane jest odpowiedzią na stan środowiska; reakcja społeczna dotyczyć może indywidualnych i kolektywnych działań prowadzących do ograniczenia, opanowania lub uniknięcia negatywnego oddziaływania na środowisko, ewentualnie powstrzymanie postępującej już degradacji środowiska.

Tabela. 7.1. Mierniki stopnia realizacji Programu

Mierniki	Jednostka monitorująca
Wskaźniki stanu środowiska	
Zmniejszenie zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza: <ul style="list-style-type: none"> - poziom wskaźników zanieczyszczenia powietrza (PM 10, SO₂, NO₂) na obszarach badanych - program ograniczenia niskiej emisji - ilość obiektów poddanych termomodernizacji - długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych 	WIOŚ, Jednostki badawcze Urzędy Gmin Starostwo Powiatowe Właściciele dróg
Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych: <ul style="list-style-type: none"> - poziom zanieczyszczeń fizykochemicznych i bakteriologicznych - długość nowych odcinków kanalizacji wraz z oczyszczalniami ścieków - ilość nowych oczyszczalni przydomowych - ilość zlikwidowanych ognisk zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych zanieczyszczenia wód 	WIOŚ, stacje SANEPID, Jednostki badawcze Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe Przedsiębiorstwa Wodociągowo-Kanalizacyjne
Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do wód podziemnych: <ul style="list-style-type: none"> - poziom zanieczyszczeń fizykochemicznych i bakteriologicznych - ilość zlikwidowanych ognisk zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych 	WIOŚ, PIG, stacje SANEPID, Jednostki badawcze Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe
Wzrost jakości wody pitnej: <ul style="list-style-type: none"> - badania składu fizykochemicznego wód - długość zmodernizowanych odcinków sieci wodociągowej 	WIOŚ, stacje SANEPID, Jednostki badawcze Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe Przedsiębiorstwa Wodociągowo-Kanalizacyjne
Wzrost jakości ziemi i gleb: <ul style="list-style-type: none"> - rejestr gleb niespełniających standardów jakości - zaktualizowane jakości gleb na mapach - wielkość obszarów glebowych poddanych oczyszczeniu 	Starostwo Powiatowe Urzędy Gmin Jednostki badawcze
Rewitalizacja terenów <ul style="list-style-type: none"> - ewidencja terenów przemysłowych przewidzianych do rekultywacji - wielkość zrehabilitowanych terenów 	Starostwo Powiatowe Właściciele obiektów Jednostki badawcze
Ochrona przyrody: <ul style="list-style-type: none"> - ilość uznanych nowych form ochrony przyrody - wzrost lesistości powiatu 	Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe Nadleśnictwo, Jednostki badawcze
Zmniejszenie hałasu emitowanego do środowiska <ul style="list-style-type: none"> - mapa akustyczna Powiatu - długość ekranów dźwiękochłonnych - ilość nowych punktów monitoringu hałasu 	Starostwo Powiatowe Właściciele obiektów WIOŚ, Jednostki badawcze
Zmniejszenie promieniowania niejonizującego emitowanego do środowiska <ul style="list-style-type: none"> - ilość i wyniki pomiarów promieniowania niejonizującego 	WIOŚ, Jednostki badawcze, Starostwo Powiatowe

Wskaźniki społeczno – ekonomiczne	
Ceny usług komunalnych (woda, ścieki, wywóz odpadów)	Przedsiębiorstwa Komunalne, Przedsiębiorstwa Wodociągowo- Kanalizacyjne, Urzędy Gmin
Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa: - ilość szkoleń, odczytów, konferencji na temat ochrony środowiska - ilość i zakres akcji zorganizowanych dla ochrony środowiska przyrodniczego	Starostwo Powiatowe Urzędy Gmin, Organizacje ekologiczne, Jednostki badawczo-rozwojowe, Instytucje szkolne i naukowe
Wielkość nakładów na ochronę środowiska	Starostwo Powiatowe Urzędy Gmin